

मध्ययुगीन इतिहास

Q1. कोणत्या शीख गुरूने 'द खालसा'ची दीक्षा घेतली?

- (a) गुरु नानक देव
- (b) गुरु गोविंद सिंग
- (c) गुरु अंगद देव
- (d) गुरु तेग बहादूर

Q2. खालीलपैकी शीख गुरु हर कृष्ण यांचे उत्तराधिकारी कोण होते?

- (a) गुरु अंगद देव
- (b) गुरु तेग बहादूर
- (c) गुरु हरगोविंद
- (d) गुरु अमर दास

Q3. औरंगजेबाच्या कारकिर्दीत मुघल सैन्यात लढलेले शीख गुरु कोण होते ?

- (a) तेग बहादूर
- (b) हर राय
- (c) अमर दास
- (d) अंगद

Q4. बहादूर शाह पहिला खालीलपैकी कोणत्या घराण्याचा शासक होता?

- (a) मुघल राजवंश
- (b) बल्बन राजवंश
- (c) सय्यद घराणे
- (d) तुघलक राजवंश

Q5. खालीलपैकी कोणी ईस्ट इंडिया कंपनीला 'दिवानी' दिली?

- (a) फारुख सियार
- (b) शाह आलम दुसरा

(c) शाह आलम I

(d) शुजा-उदौला

Solutions

S1.Ans.(b)

Sol.

- 'द खालसा'ची दीक्षा घेणारे शीख गुरू हे गुरू गोविंद सिंग होते. शीख धर्माचे दहावे आणि अंतिम गुरू गुरू गोविंद सिंग यांनी 1699 मध्ये खालशाची स्थापना केली. खालसा हा दीक्षित शीखांचा समुदाय आहे जो एका विशिष्ट आचारसंहितेचे पालन करतो आणि विश्वासाचे पाच लेख धारण करतो, ज्यांना सामान्यतः पाच केज म्हणून ओळखले जाते.
- गुरू गोविंद सिंग यांनी धार्मिकता टिकवून ठेवण्यासाठी, शोषितांचे रक्षण करण्यासाठी आणि शीख धर्माची तत्त्वे राखण्यासाठी खालशाची ओळख करून दिली. दीक्षा समारंभात अमृत संचारचा समावेश होता, जिथे शिखांचा बाप्तिस्मा झाला आणि ते खालसा बंधुत्वाचा भाग बनले.

S2.Ans.(b)

Sol.

बरोबर उत्तर आहे गुरू तेग बहादूर.

- ते नववे शीख गुरू आणि गुरू हर कृष्ण यांचे उत्तराधिकारी होते. धार्मिक छळाच्या काळात धार्मिक स्वातंत्र्याचे रक्षण आणि शीख धर्माचे रक्षण करण्यात गुरू तेग बहादूर यांनी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली. मुघल सम्राट औरंगजेबच्या आदेशानुसार इस्लाम स्वीकारण्यास नकार दिल्याने अखेरीस तो शहीद झाला.

S3.Ans.(a)

Sol.

- गुरू तेग बहादूर हे शीख धर्मातील दहा गुरूंपैकी नववे होते. इस्लाम धर्म स्वीकारण्यास नकार दिल्याबद्दल दिल्लीत मुघल सम्राट औरंगजेबच्या आदेशानुसार 1675 मध्ये त्यांचा सार्वजनिकपणे शिरच्छेद करण्यात आला.

S4.Ans.(a)

Sol.

- बहादूरशाह पहिला हा खरोखरच मुघल घराण्याचा शासक होता. त्याने 1707 ते 1712 पर्यंत मुघल सम्राट म्हणून राज्य केले. तो मुघल राजवंशाचा सातवा सम्राट होता, ज्याची स्थापना बाबरने 1526 मध्ये केली होती. मुघल राजवंशाने अनेक शतके भारतीय उपखंडात पसरलेल्या विशाल साम्राज्यावर राज्य केले.
- बहादूर शाह पहिला, ज्याला मुअज्जम म्हणूनही ओळखले जाते, त्याचे वडील औरंगजेब, जो सर्वात शक्तिशाली आणि प्रभावशाली मुघल सम्राटांपैकी एक होता. अतिविस्तार, प्रशासकीय आव्हाने आणि आर्थिक समस्या यासारख्या विविध कारणांमुळे झेबच्या कारकिर्दीने मुघल साम्राज्याच्या पतनाची सुरुवात झाली.

S5.Ans.(b)

Sol .

- बक्सारच्या लढाईत (1764) पराभव झाल्यानंतर मुघल सम्राट शाह आलम द्वितीय याने ईस्ट इंडिया कंपनीला दिवाणीचे अधिकार दिले.
- सम्राट शाह आलम द्वितीय याने 1765 मध्ये बंगालचे दिवाणी अधिकार दिले.
- दिवाणी हक्क म्हणजे जमीन महसूल गोळा करण्याचा अधिकार.

